

Home>Gerechtelijke stappen>Waar en hoe>Kosten

Kosten

Duitsland

Op deze pagina vindt u informatie over gerechtelijke kosten in Duitsland. Voor een grondiger analyse van de proceskosten, zie: [Familierecht – Echtscheiding](#) [Familierecht – Voogdij over de kinderen](#) [Familierecht – Alimentatie](#) [Handelsrecht – Contract](#) [Handelsrecht – Aansprakelijkheid](#)

Regelgeving inzake vergoedingen voor beoefenaars van juridische beroepen

Juristen

Duitsland heeft een enkele beroepsaanduiding 'advocaat' (*Rechtsanwalt*); er wordt geen onderscheid gemaakt tussen verschillende soorten advocaten.

In Duitsland worden de honoraria van advocaten berekend in overeenstemming met het *Rechtsanwaltsvergütungsgesetz* (RVG, wet inzake de vergoeding van advocaten) of op basis van tariefafspraken. In principe zijn tariefafspraken altijd mogelijk als alternatief voor de reglementaire honoraria. De bepalingen van § 49b van de *Bundesrechtsanwaltsordnung* (BRAO, federale juristenwet) en §§ 3a tot en met 4b van de wet inzake de vergoeding van advocaten moeten echter wel in acht worden genomen. In het bijzonder kan, als de advocaat de cliënt in de rechtszaal vertegenwoordigt, het afgesproken honorarium niet lager zijn dan het door de wet bepaalde honorarium. Een hogere vergoeding dan de wet voorschrijft mag te allen tijde worden afgesproken.

Het **vergoedingsschema** dat hoort bij de RVG (bijlage 1 bij de RVG) schrijft **vaste honoraria** of **bandbreedten van honoraria** voor die gelden voor afzonderlijke activiteiten. De hoogte van het honorarium wordt normaal gesproken bepaald in samenhang met **de waarde van de eis**. De bandbreedten van honoraria op basis van de waarde van de eis bepalen het maximale en minimale honorarium dat moet worden betaald. De daadwerkelijke niveaus van de honoraria op basis van de waarde van de eis zijn vastgelegd in de honorariatabel (bijlage 2 bij de RVG). In alle gevallen moet het passende honorarium binnen de voorgeschreven bandbreedte ex aequo et bono worden bepaald, rekening houdend met alle omstandigheden, in het bijzonder de omvang en moeilijkheid van het betreffende werk, het belang van de zaak en het inkomen en de financiële situatie van de cliënt. Als de advocaat een bepaald risico loopt of aansprakelijkheid heeft, kan hiermee ook rekening worden gehouden bij het bepalen van zijn of haar honorarium. Bandbreedten van honoraria met statutaire maximale en minimale waarden gelden voor een aantal speciale gebieden, in het bijzonder strafzaken en kwesties op het gebied van sociale wetgeving.

Gerechtsdeurwaarders

Gerechtsdeurwaarders (*Gerichtsvollzieher*) brengen alleen de kosten in rekening die zijn bepaald in het *Gerichtsvollzieherkostengesetz* (GvKostG, wet gerechtsdeurwaarderskosten). Er is een **vast honorarium** voorgeschreven voor elke afzonderlijke activiteit die de gerechtsdeurwaarder uitvoert.

Vaste kosten

Vaste kosten in civiele procedures

Vaste kosten voor procederende partijen in civiele procedures

De rechtbank ontvangt in de regel een **procedurevergoeding** die wordt berekend aan de hand van de **waarde van de eis**. Voor **civiele zaken** is dit geregeld in het *Gerichtskostengesetz* (GKG, wet inzake gerechtskosten) en het *Gesetz über Gerichtskosten in Familiensachen* (FamGKG, wet inzake gerechtskosten in familiezaken). De **tarieven** zijn vastgelegd in het kostenschema (bijlage 1 bij de betreffende wet). De honoraria zijn op basis van de waarde van de eis vastgelegd in de honorariatabel (bijlage 2 bij de betreffende wet). In algemene civiele zaken en in zaken betreffende familieconflicten, met name alimentatiezaken, is het tarief **3,0**. In huwelijkszaken is het **2,0** en in zaken met betrekking kinderen, bijvoorbeeld wanneer het gaat om voogdij en omgangsrecht, is het tarief **0,5**. De procedurewaarde wordt als volgt bepaald:

In **huwelijkszaken** wordt de procedurewaarde overgelaten aan het oordeel van de rechtbank, die daarbij rekening houdt met de specifieke omstandigheden van de betreffende zaak, in het bijzonder de omvang en het belang van de zaak en het relatieve inkomen en de relatieve vermogensposities van de echtgenoten. Het inkomen wordt berekend op basis van driemaal het netto-inkomen van beide echtgenoten. De rechtbank stelt in de regel de procedurewaarde op driemaal het netto-inkomen van beide echtgenoten.

In **zaken betreffende familieconflicten** hangt de waarde in de regel af van de waarde van de eis. In **alimentatiezaken** wordt de waarde gebaseerd op de gevorderde toekomstige alimentatiebetalingen, met als maximum het bedrag voor een jaar. In de berekening worden eventuele tot het moment van indiening van de aanvraag opgelopen betalingsachterstanden meegenomen.

In zaken **met betrekking tot kinderen**, waarin het bijvoorbeeld gaat om voogdij en omgangsrecht, is het tarief 3 000 EUR.

Wanneer er geen afspraken over het honorarium zijn gemaakt, **worden de honoraria voor vertegenwoordiging voor de rechter door een advocaat berekend aan de hand van de waarde van de eis**. De waarde van de eis komt doorgaans overeen met de procedurewaarde die is gebruikt om de rechtbankkosten te bepalen. Het *Rechtsanwaltsvergütungsgesetz* (RVG) bepaalt nauwkeurig welke honoraria voor welk type rechtszaak van toepassing zijn en tegen welke tarieven. De tarieven op basis van het gevorderde bedrag zijn vastgelegd in bijlage 2 bij de RVG. Voor civiele zaken in eerste aanleg ontvangen advocaten in de regel een **procedurevergoeding** van **1,3** maal het tarief en een **zittingshonorarium** van **1,2** maal het tarief. Wanneer in eerste aanleg een **schikking** tot stand wordt gebracht, ontvangen advocaten bovendien een **schikkingshonorarium** tegen een tarief van **1,0**.

Moment in de civiele procedure waarop vaste kosten betaald moeten worden

Voor **algemene civiele zaken, alimentatiezaken en huwelijkszaken**, moeten de rechtbankkosten worden voldaan wanneer **de zaak aanhangig wordt gemaakt of de aanvraag wordt ingediend**. Bij **familiezaken** moeten ze **aan het eind** van de procedure worden betaald. Tenzij anders overeengekomen wordt de vergoeding voor de diensten van de advocaat betaald na het voltooien van de opdracht. Advocaten hebben echter het wettelijke recht om een voorschot te vragen.

Vaste kosten in strafrechtelijke procedures

Vaste kosten voor procederende partijen in strafrechtelijke procedures

In strafzaken worden pas rechtbankkosten geheven nadat het **vonnis** is uitgesproken. De kosten worden bepaald in samenhang met de opgelegde straf en variëren van **120 EUR** tot **900 EUR**. Als er geen afspraken over het honorarium zijn gemaakt, ontvangt de advocaat, of hij nu raadsman van de verdachte is of vertegenwoordiger van een medeaanklager, honoraria voor bepaalde mijlpalen die zijn gedefinieerd in een raamwerk dat hiertoe volgens de wet voor elke zaak moet worden opgesteld. De hoogten van de bedragen worden per zaak bij wet voorgeschreven.

Moment in de strafrechtelijke procedure waarop vaste kosten betaald moeten worden

De rechtbankkosten moeten worden betaald **nadat het vonnis** is uitgesproken. Tenzij anders overeengekomen wordt de vergoeding voor de diensten van de advocaat betaald na voltooiing van hun opdracht. Advocaten hebben echter het wettelijke recht om een voorschot te vragen.

Vaste kosten in grondwettelijke procedures

Vaste kosten voor procederende partijen in grondwettelijke procedures

Er zijn **geen rechtbankkosten** voor procedures voor het *Bundesverfassungsgericht* (federaal grondwettelijk hof), met uitzondering van kosten voor vexatoire acties (§ 34 van het *Bundesverfassungsgerichtsgesetz*). Een advocaat is alleen nodig als er een hoorzitting is (§ 22 van het *Bundesverfassungsgerichtsgesetz*).

Moment in de grondwettelijke procedure waarop vaste kosten betaald moeten worden

Tenzij anders overeengekomen wordt de vergoeding van de advocaat in principe betaald **na het voltooiën van de opdracht**. Advocaten hebben echter het wettelijke recht om een voorschot te vragen.

Informatie die wettelijke vertegenwoordigers vooraf moeten verstrekken

Rechten en verplichtingen van de partijen

Advocaten zijn verplicht cliënten **volledige informatie** en **volledig advies** te geven en moet hun cliënten de veiligste en minst risicovolle manier voorstellen om het gewenste doel te bereiken. Advocaten moet ook wijzen op **eventuele risico's** van de zaak, zodat de cliënten een weloverwogen beslissing kunnen nemen. De mate waarin informatie moet worden verstrekt is afhankelijk van hoeveel de cliënt volgens de advocaat moet weten. Advocaten moet **de vragen van hun cliënten volledig en naar waarheid beantwoorden**. Voordat een zaak naar de rechter gaat, moeten advocaten de vooruitzichten en risico's van het voeren van een rechtszaak duidelijk maken. Dit geldt zowel voor de kostenrisico's als voor de vooruitzichten op succes.

Advocaten hebben in bepaalde gevallen **speciale verplichtingen om informatie te verstrekken**:

Als het honorarium van een advocaat is gebaseerd op **de waarde van de eis**, dan is hij of zij verplicht hierop de aandacht te vestigen voordat hij of zij de opdracht aanvaardt (§ 49b (5) van de *Bundesrechtsanwaltsordnung*).

Als er een **overeenkomst** wordt aangegaan **met betrekking tot de vergoeding van een advocaat**, moet hij of zij erop wijzen dat, als vergoeding van de kosten wordt toegewezen, alleen de statutaire honoraria worden terugbetaald (§ 3a (1), zin 3 van de wet inzake de vergoeding van advocaten).

Als een advocaat met een cliënt overeenkomt dat hij of zij een **honorarium op basis van 'no cure, no pay'** ontvangt, moet hij of zij de cliënt erop wijzen dat deze afspraak niet van invloed is op eventuele andere kosten die de cliënt moet betalen (§ 4a (3), zin 2 van de wet inzake de vergoeding van advocaten).

Voor het sluiten van een overeenkomst om een cliënt te vertegenwoordigen in een rechtszaak in eerste aanleg voor een **arbeidsrechtbank**, moeten advocaten hun cliënt erop wijzen dat de kosten voor een advocaat niet worden terugbetaald (§ 12a (1), zin 2 van het *Arbeitsgerichtsgesetz*, (arbeidsrechtbankenwet)).

Hoe kosten worden bepaald - rechtsgrondslag

Waar kan ik informatie vinden over de wetgeving inzake kosten in Duitsland?

De tekst van de wetten inzake kosten is verkrijgbaar in de boekhandel. U kunt ook de meest recente versie gratis raadplegen op het internet.

In welke talen kan ik informatie verkrijgen over wetgeving inzake kosten in Duitsland?

De informatie is in het Duits.

Waar kan ik aanvullende informatie vinden over procedurekosten?

Online-informatie over procedurekosten

De **nieuwste versies van wetten** zijn te vinden op de officiële website van het Bondsministerie van Justitie. De verschillende wetten inzake kosten kunt u downloaden door de betreffende afkorting (GKG, FamGKG, GvKostG en RVG) in te voeren.

Waar kan ik informatie vinden over de gemiddelde duur van de verschillende procedures?

Het *Statistisches Bundesamt* (federale statistiekbureau) brengt een **jaarlijkse reeks statistische publicaties** over justitie uit. **Reeks 10, subreeks 2.1** bevat bijvoorbeeld gegevens over de **duur van civielrechtelijke procedures in Duitsland**, per deelstaat en district van het *Oberlandesgericht* (hogere arrondissementsrechtbank). Er worden afzonderlijke gegevens vermeld voor de *Amtsgerichte* (kantongerechten) en de *Landgerichte* (arrondissementsrechtbanken) enerzijds en de *Oberlandesgerichte* anderzijds, en ook voor procedures in eerste en tweede aanleg. De reeks bevat geen statistieken over de tijdsduur van de procedures in verschillende soorten zaken.

Waar kan ik informatie vinden over de gemiddelde totale kosten van een specifieke soort procedure?

Er zijn boeken te koop met daarin tabellen met het **gemiddelde kostenrisico in civielrechtelijke procedures**.

Belasting over de toegevoegde waarde

Waar kan ik informatie vinden over btw? Wat zijn de tarieven?

Rechtbanken en gerechtsdeurwaarders hoeven geen btw aan te rekenen. Advocaten moeten **19%** btw aanrekenen. Deze wordt afzonderlijk in rekening gebracht als onkosten en is dus niet inbegrepen in de tarieven.

Rechtsbijstand

Toepasselijke inkomensgrens op civielrechtelijk gebied

Om rechtsbijstand kan worden verzocht door iedereen die, vanwege zijn of haar persoonlijke en financiële omstandigheden, niet in staat is de kosten van de procesvoering te betalen of deze slechts deels of in termijnen kan betalen. De in te stellen gerechtelijke procedure of het juridisch verweer moet een redelijke kans van slagen hebben en niet lichtzinnig lijken. Procederende partijen moeten echter, voor zover redelijk, van eigen middelen gebruikmaken. Afhankelijk van zijn of haar inkomen kan een partij rechtsbijstand worden verleend **zonder terugbetalingsverplichting** of met de verplichting om **terug te betalen in termijnen**. Het Bondsministerie van Justitie heeft een folder gemaakt met de titel 'Beratungshilfe und Prozesskostenhilfe' (Juridisch advies en rechtsbijstand), die, met behulp van voorbeelden, antwoord geeft op de meest gestelde vragen.

Toepasselijke inkomensgrens voor verweerders op strafrechtelijk gebied

Inkomensgrenzen **gelden niet** voor verdachten of verweerders op strafrechtelijk gebied. Voor de toekenning van rechtsbijstand gelden hierbij andere criteria.

Toepasselijke inkomensgrens voor slachtoffers op strafrechtelijk gebied

De toekenning van rechtsbijstand is gebonden aan **inkomensdrempels**. Deze zijn flexibel en worden bepaald in samenhang met de verwachte kosten van de zaak en de sociale situatie van de eiser (alimentatieverplichtingen, woonlasten). Rechtsbijstand kan ook worden toegekend met de verplichting om terug te betalen **in termijnen**.

Overige voorwaarden voor rechtsbijstand aan slachtoffers op strafrechtelijk gebied

Slachtoffers van bepaalde ernstige misdrijven kunnen verzoeken om kosteloze toewijzing van een juridisch adviseur, ongeacht hun financiële situatie.

Overige voorwaarden voor rechtsbijstand aan verdachten

Rechtsbijstand voor verdachten/verweerders (toewijzing van een door de rechtbank aangestelde raadsman) is niet gebonden aan inkomensgrenzen, maar aan juridische **voorwaarden**. Deze hebben voornamelijk betrekking op de ernst van het delict, de dreigende juridische consequenties (zoals het verbod op het uitoefenen van een beroep of verplichte opname in een psychiatrisch of neurologisch ziekenhuis), de vraag of de verdachte in voorarrest zit en of er een procedure voor verzekerde bewaring loopt, of de vorige raadsman is geschorst, de complexiteit van de feitelijke en juridische situatie en of de verdachte al dan niet in staat is zijn of haar eigen verweer te voeren.

Kosteloze rechtszaken

Op grond van **§ 183 van het Sozialgerichtsgesetz** (SGG, wet sociale rechtbanken) zijn procedures voor deze rechtbanken **kosteloos voor uitkeringsgerechtigden** (d.w.z. verzekerden, personen met een uitkering, inclusief personen met een weduwe-uitkering, gehandicapten en hun vertegenwoordigers, op voorwaarde dat zij in die hoedanigheid bij de rechtszaak betrokken zijn als eisers of verweerders). Eisers en verweerders in rechtszaken voor sociale rechtbanken die niet in deze categorieën vallen, moeten een **standaardtarief** betalen in overeenstemming met **§ 184 van de SGG** (**150 EUR** voor procedures voor de *Sozialgerichte* (sociale rechtbanken), **225 EUR** voor procedures voor de *Landessozialgerichte* (sociale rechtbanken van de deelstaten), **300 EUR** voor procedures voor het *Bundessozialgericht* (federale sociale rechtbank). **§ 197a van het SGG** maakt afwijking van deze speciale regels mogelijk, waarbij de kosten die normaliter moeten worden betaald op grond van het *Gerichtskostengesetz* ook van toepassing zijn op zaken voor de sociale rechtbanken, als noch de eiser, noch de verweerder in een zaak behoort tot de personen die worden genoemd in **§ 183 van het SGG**.

De volgende regelingen gelden in **strafzaken**: als de verdachte wordt vrijgesproken of als de zaak niet voor de rechter komt of als de verdachte wordt ontslagen van rechtsvervolgning, dienen de kosten (overheidsuitgaven) en de noodzakelijke uitgaven van de verdachte in principe door de staat te worden betaald.

Wanneer wordt de in het ongelijk gestelde partij verwezen in de kosten van de in het gelijk gestelde partij?

De verliezende partij moet de kosten van de andere partij vergoeden voor zover deze noodzakelijk waren voor het voeren van de rechtszaak; dat wil zeggen het **statutaire honorarium van de advocaat** en de **reiskosten** van de andere partij, inclusief eventuele **inkomstendervingen** als gevolg van het bijwonen van de rechtszaak.

Vergoeding van deskundigen

Deskundigen **die door de rechtbank worden opgeroepen** ontvangen een **vergoeding op basis van een uurtarief**; deze is wettelijk vastgesteld in het Justizvergütungs- und –entschädigungsgesetz (JVEG, wet inzake gerechtelijke vergoedingen en schadeloosstellingen) en moet worden betaald door de partijen in de procedure.

De kosten van een deskundige die **particulier wordt ingeschakeld** door een partij bij de voorbereiding van de rechtszaak **maken geen deel uit van de procedurekosten** waarvan de terugbetaling door de uitspraak van rechter wordt geregeld. Deze kosten moeten dus **afzonderlijk worden gevorderd**. Als de partij een deskundige heeft ingeschakeld om tijdens de rechtszaak te adviseren, is terugbetaling afhankelijk van de noodzaak daarvan in de betreffende zaak. De kosten van een deskundige die door de rechtbank wordt ingeschakeld om te getuigen, worden betaald door de verliezende partij. Als de partijen slechts gedeeltelijk in het gelijk zijn gesteld, moeten beide partijen hun deel van de kosten betalen op basis van de relatieve mate waarin ze hebben gewonnen of verloren.

Vergoeding van vertalers en tolken

Vertalers en tolken **die worden ingeschakeld door de rechtbank** ontvangen een vergoeding waarvan de hoogte ook wettelijk is vastgesteld in het *Justizvergütungs- und –entschädigungsgesetz* (JVEG) en die eveneens moet worden betaald door de partijen in de procedure. Tolken worden betaald op basis van een **uurtarief**; vertalers ontvangen een **vergoeding per vertaalde regel**.

In **strafzaken** worden de tolk- en vertaalkosten voor verweerders of belanghebbende partijen, mits ze noodzakelijk zijn voor de verdediging of voor de uitoefening van procedurele rechten, normaliter door de staat betaald.

Links

[Bondsministerie van Justitie](#)

[Arbeitsgemeinschaft Mediation im Deutschen Anwaltverein](#)

[Bundes-Arbeitsgemeinschaft für Familien-Mediation e.V.](#)

[Bundesverband Mediation e.V.](#)

[Bundesverband Mediation in Wirtschaft und Arbeitswelt e.V.](#)

[CfM](#)

[Bundesverband deutscher Banken](#)

[Bundesverband öffentlicher Banken Deutschlands](#)

[Deutsche Bundesbank Schlichtungsstelle](#)

[Bundesverband der Deutschen Volksbanken und Raiffeisenbanken](#)

[Ombudsfrau der privaten Bausparkassen](#)

[Ombudsmann der Landesbausparkassen](#)

[Die Verbraucher Initiative](#)

[Bundesärztekammer](#)

[Schlichtungsstelle Mobilität](#)

[Reiseschiedsstelle](#)

[Verzoeningsraad voor buurtverkeer in Noordrijn-Westfalen](#)

[Ombudsman voor particuliere gezondheids- en zorgverzekering](#)

[Schlichtungsstelle für den Nahverkehr in NRW](#)

[Schlichtungsstelle der Bundesnetzagentur](#)

[Ombudsmann Immobilien im Immobilienverband Deutschland](#)

[Arbitrageraden van de kamers van koophandel en ambachten](#)

[Gütestelle Honorar- und Vergaberecht](#)

[Zentralverband Deutsches Kraftfahrzeuggewerbe](#)

[Nieuwste versies van wetten](#)

Laatste update: 08/11/2019

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.